

Sygn. akt II K 128/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Legionowie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Kosiński

Protokolant: Bożena Oblńska

w obecności oskarżyciela : ---

po rozpoznaniu dnia 30 kwietnia 2018 r. na posiedzeniu w Legionowie sprawy :

S. Z. (1), syna J. i T. z d. K., urodzone (...) w N.

oskarżonego o to, że :

w czasie od dnia 24 lutego 2014 roku do dnia 27 stycznia 2018 roku w C., woj. (...) uchylał się od obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości treścią postanowienia Sądu Rejonowego w Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 20.11.2008 r. sygn. akt III RC 394/08 w kwocie łącznej 650 zł na rzecz małoletnich uprawnionych J. i K. Z. (1), następnie zmienionego treścią protokołu ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 10.03.2009 r. sygn. akt III RC 394/08 do kwoty łącznej 850 zł na rzecz małoletnich uprawnionych J. i K. Z. (1) a także obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości treścią wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 26.09.2014 r. roku sygn. akt III RC 385/13 w kwocie 350 zł na rzecz małoletniego uprawnionego K. Z. (2), gdzie wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, przy czym okoliczność ta naraża małoletnich uprawnionych J., K., K. Z. (2) na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

to jest o czyn z art. 209 § 1a k.k.

1. Oskarżonego S. Z. (1) uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 209 § 1a k.k. skazuje go na karę ograniczenia wolności w wymiarze 1 (jednego) roku, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez Sąd w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin miesięcznie;
2. Na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt. 3 k.k. zobowiązuje oskarżonego S. Z. (1) do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie małoletnich dzieci J. Z. , K. Z. (1) i K. Z. (2) w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności;
3. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia oskarżonego S. Z. (1) w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Sygn. akt II K 128/18

UZASADNIENIE (w trybie art. 424 § 3 k.p.k.)

Na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Oskarżony S. Z. (1) stanął pod zarzutem iż w czasie od dnia 24 lutego 2014 roku do dnia 27 stycznia 2018 roku w C., woj. (...) uchylał się od obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości treścią postanowienia Sądu Rejonowego w

Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 20.11.2008 r. sygn. akt III RC 394/08 w kwocie łącznej 650 zł na rzecz małoletnich uprawnionych J. i K. Z. (1), następnie zmienionego treścią protokołu ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 10.03.2009 r. sygn. akt III RC 394/08 do kwoty łącznej 850 zł na rzecz małoletnich uprawnionych J. i K. Z. (1) a także obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości treścią wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 26.09.2014 r. roku sygn. akt III RC 385/13 w kwocie 350 zł na rzecz małoletniego uprawnionego K. Z. (2), gdzie wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, przy czym okoliczność ta narzuca małoletnich uprawnionych J., K., K. Z. (2) na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 k.k. .

S. Z. (1) ma ukończone 38 lata, jest rozwiedziony , ma na utrzymaniu 3 dzieci , jest osobą bezrobotną pozostającą na utrzymaniu rodziców , był karany (k. 29) , nie był leczony psychiatrycznie ani leczony odwykowo.

Oskarżony S. Z. (1) w postępowaniu przygotowawczym przyznał się do popełnienia zrzucanego mu czynu (k. 29) . W postępowaniu przygotowawczym oskarżony S. Z. (1) wyjaśnił z jakich powodów nie płacił w okresie objęty zarzutem aktu oskarżenia alimentów na rzecz swoich dzieci . Następnie oskarżony S. Z. (1) złożył wniosek w trybie art. 335 k.p.k. .

Sąd dał w wiarę wyjaśnieniom oskarżonego S. Z. (1) zwłaszcza w zakresie jakim przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu . W tym zakresie wyjaśnienia oskarżonej S. Z. (1) są jasne , dokładne i korespondują z całością w sprawie materiału dowodowego zwłaszcza : zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa (k. 1) , decyzji (k. 2) , odpisu wyroku (k. 3) , zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji alimentów (k. 5-6) , odpisu postanowienia (k. 9) oraz zeznaniami świadka D. Z. (k. 16-17) .

Sąd dał pełną wiarę zeznaniom przesłuchanego w niniejszej sprawie świadka D. Z. jako jasnym , dokładnym i korespondującym z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zwłaszcza z wyjaśnieniami oskarżonego S. Z. (1) w zakresie jakim ten których przyznała się do popełnienia zarzucanego jej czynu.

Z zeznań świadka D. Z. – matki J., K., K. Z. (2) wynika w jakich okresach oskarżony S. Z. (1) nie płacił zasadzonych alimentów na rzecz swoich synów . Z zeznań tego świadka wynika również jaka w związku z tym faktem była sytuacja materialna jej i jej synów (k. 16-17) .

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów , albowiem dokumenty powyższe zostały sporządzone przez funkcjonariuszy publicznych , nie zainteresowanych rozstrzygnięciem w sprawie , a zatem nie mających logicznego powodu , by przedstawiać nieprawdziwy stan rzeczy w dokumentach . Brak jest na tych dokumentach jakichkolwiek śladów podrobienia bądź przerobienia .

Sąd dał ponadto wiarę wszystkim ujawnionym na rozprawie dokumentom. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, ani nie stoi w sprzeczności z żadnym innym dowodem, a tym samym nie budzi wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Przepis art. 209 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 31 maja 2017 r.) stanowi , iż karze podlega , kto uchyła się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Natomiast zgodnie z treścią art. 209 § 1a k.k. jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 narzuca osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Aktualne brzmienie przepisów art. 209 k.k. nadane zostało ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 952). Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy (nr 1193), wprowadzone zmiany „skutkują nowym brzmieniem przepisu, oderwanym od dotychczasowych znamion w postaci «uporczywości» uchylania się od obowiązku alimentacyjnego i skutku w postaci

«narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych». Znamiona te rodzą wiele kontrowersji zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, nie sprzyjając stabilności judykatów i nie przyczyniając się do pełnej karnoprawnej ochrony osób pokrzywdzonych”. Przedmiotem ochrony są rodzina i instytucja opieki; chodzi o zabezpieczenie materialnych podstaw egzystencji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy (Szewczyk (w:) Zoll II, s. 902; por. też postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2001 r., V KKN 47/01, OSP 2002, z. 3, poz. 43, z glosą Wąska, tamże). Wyrażany bywa też pogląd, że przedmiotem ochrony jest także prawo do alimentacji.

Strona przedmiotowa przestępstwa stypizowanego w art. 209 § 1 k.k. wyraża się w uchyłaniu się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości ciążącego na sprawcy. Celowym zabiegiem ustawodawcy była rezygnacja z penalizacji uchyłania się od wszelkiego rodzaju świadczeń alimentacyjnych jedynie na rzecz świadczeń określonych co do wysokości (tj. świadczeń pieniężnych), bowiem w praktyce tylko z taką formą niewykonywanych świadczeń alimentacyjnych mają do czynienia organy ścigania i sądy w postępowaniu karnym. W przepisach art. 209 k.k. zrezygnowano ze znamienia uporczywości uchyłania się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego, które to implikowało problemy interpretacyjne (choć zwykle wskazywano, że znamię uporczywości łączy w sobie dwa elementy: jeden z nich (subiektywny) charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym wyrażającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim, drugi zaś element (obiektywny), polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. na wstrzymywaniu się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez 3 miesiące lub płacenie ich nieregularnie albo w kwotach znacznie niższych od należnych) - por. uchwała SN z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86). W aktualnym stanie prawnym dla bytu przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. konieczne jest, aby łączna wysokość zaległości powstałych wskutek uchyłania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. A zatem np. w sytuacji, gdy na sprawcy ciąży obowiązek alimentacyjny ustalony w wysokości 1500 zł miesięcznie, a wpłaca on jedynie po 500 zł miesięcznie, wówczas po pięciu miesiącach wysokość zaległości będą wynosiły 5000 zł, tak więc znamiona przedmiotowe zostaną zrealizowane (bowiem równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych wynosi 4500 zł). W przypadku opóźnienia zaległego świadczenia innego niż okresowe musi ono wynosić co najmniej 3 miesiące (a zatem widać tu jednak wyraźne nawiązanie do znamienia uporczywości na gruncie sprzed nowelizacji art. 209).

Jak słusznie zauważył SN w uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86: „Uchylenie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli” (por. również wyrok SN z dnia 5 stycznia 2001 r., V KKN 504/00, Prok. i Pr.-wkl. 2001, nr 6, poz. 3 oraz wyrok SA we Wrocławiu z dnia 16 marca 2016 r., II Aka 7/16, LEX nr 2025526). Podobny pogląd wyraził SN w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Prok. i Pr.-wkl. 1996, nr 11, poz. 4: „W pojęciu „uchyla się” mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do wykonania nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca tego obowiązku nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami”.

Niealimentacja jest przestępstwem indywidualnym, jego sprawcą może być bowiem jedynie osoba zobowiązana do alimentacji na rzecz innej osoby na mocy ustawy lub orzeczenia sądowego.

Przestępstwo niealimentacji (określone w art. 209 § 1 k.k.) może być popełnione jedynie umyślnie, w obu postaciach zamiaru. Wydaje się również, że nie ma przeszkód, aby znamię skutku określone w art. 209 § 1a k.k. (tzn. narażenia na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych) mogło być objęte zarówno zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym (za Marek Mozgawa (red.), Kodeks karny. Komentarz aktualizowany).

W powyższej sprawie oskarżony S. Z. (1) wypełnił wszystkie znamiona przestępstwa z art. 209 § 1a k.k.. Oskarżony S. Z. (1) w okresie od dnia 24 lutego 2014 roku do dnia 27 stycznia 2018 roku w C., woj. (...) uchyłał się od obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości treścią postanowienia Sądu Rejonowego w Legionowie, III Wydział

Rodzinny i Nieletnich z dnia 20.11.2008 r. sygn. akt III RC 394/08 w kwocie łącznej 650 zł na rzecz małoletnich synów J. i K. Z. (1), następnie zmienionego treścią protokołu ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 10.03.2009 r. sygn. akt III RC 394/08 do kwoty łącznej 850 zł na rzecz małoletnich dzieci J. i K. Z. (1) a także obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości treścią wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 26.09.2014 r. roku sygn. akt III RC 385/13 w kwocie 350 zł na rzecz małoletniego syna K. Z. (2) poprzez nie łożenie na ich utrzymanie. Łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych. W tym okresie oskarżony S. Z. (1) nie płacił zasądzonych od niego na rzecz małoletnich synów J. Z. , K. Z. (1) i K. Z. (2) alimentów, a egzekucja komornicza wobec oskarżonego okazała się bezskuteczna (k. 5-6). Działanie oskarżonego S. Z. (1) naraził jego synów J. Z. , K. Z. (1) i K. Z. (2) na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Fakt ten wynika wprost z zeznań świadka D. Z. z których wynika że w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony S. Z. (1) w ogóle nie płacił zasądzonych od niego na rzecz swoich małoletnich synów , a egzekucja komornicza wobec oskarżonego okazała się bezskuteczna (k. 16-17). Fakt ten potwierdzają ponadto dowody w postaci : zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa (k. 1) , decyzji (k. 2) , odpisu wyroku (k. 3) , zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji alimentów (k. 5-6) , odpisu postanowienia (k. 9) . Należy wskazać iż oskarżony S. Z. (1) przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i złożył wnioski w trybie art. 335 k.p.k. (k. 26) .

Należy podnieść iż świetle ustalonej linii orzecznictwa uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi dopiero wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególne nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). Ten negatywny stosunek sprawcy do ciążącego na nim obowiązku musi być wykazany stosownymi dowodami (por. wyrok SN z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Orz. Prok. i Pr. 1996, nr 11, poz. 4), przy czym nie są istotne motywy kształtujące takie nastawienie sprawcy. Jeśli zaś chodzi o obiektywny element uchylania się, to w cytowanej uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r. dotyczącej przestępstw przeciwko rodzinie (VI KZP 13/75) (tak Andrzej Marek Komentarz do art. 209 kodeksu karnego) . W powyższej sprawie te przesłanki niewątpliwie zostały spełnione . Należy wskazać iż w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony S. Z. (1) miał obiektywną możliwość wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego .

Z tych względów zarówno okoliczności sprawy , jak i wina oskarżonego S. Z. (1) nie budzą wątpliwości .

Wymierzając oskarżonemu S. Z. (1) karę Sąd wziął pod uwagę zarówno okoliczności obciążające jaki i łagodzące.

Niewątpliwą okolicznością obciążającą jest duży stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego czynu przejawiający się w charakterze naruszonego przez oskarżonego dobra jakim jest rodzina i obowiązek opieki. Za okoliczność obciążającą Sąd uznał również fakt iż oskarżony S. Z. (1) był karany (k. 29) .

W powyższej sprawie Sąd nie stwierdził istnienia okoliczności łagodzących wobec oskarżonego S. Z. (1) .

Orzekając o karze Sąd wymierzył oskarżonemu S. Z. (1) za czyn z art. 209 § 1a k.k. opisany w pkt. 1 wyroku karę ograniczenia wolności w wymiarze w 1 (jednego) roku, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez Sąd w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin miesięcznie spełnia wymogi zarówno prewencji indywidualnej jak i generalnej, a także odpowiada stopniowi zawinienia i społecznej szkodliwości czynu. Winna spełnić wobec oskarżonego funkcję wychowawczą i powstrzymać go w przyszłości od popełnienia podobnych czynów.

Na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt. 3 k.k. Sąd zobowiązał oskarżonego S. Z. (1) do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie małoletnich dzieci J. Z. , K. Z. (1) i K. Z. (2) w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności . Orzeczenie tego obowiązku spełnia wobec oskarżonego S. Z. (2) cele zarówno wychowawcze jak i zapobiegne popełnieniu przez niego podobnych przestępstw w przyszłości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i zwolnił oskarżonego S. Z. (2) w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych biorąc pod uwagę dochody oskarżonego .

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.

Należy ponadto podnieść iż mimo że Prokurator w trybie art. 422 § 1 k.p.k. złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia co do całości wyroku Sąd sporządził uzasadnienie tego wyroku zgodnie z treścią art. 424 § 3 k.p.k. . Zgodnie treścią art. 424 § 3 k.p.k. w wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jedynie co do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu albo o uzasadnienie wyroku wydanego w trybie art. 343, art. 343a lub art. 387 uzasadnienie powinno zawierać co najmniej wyjaśnienie podstawy prawnej tego wyroku oraz wskazanych rozstrzygnięć.